

Agata Kristi

Tužni čempres

Slučajevi Herkula Poaroa

Prevela
Aleksandra Čabraja

— Laguna —

Naslov originala

AGATHA CHRISTIE® POIROT® SAD CYPRESS

Sad Cypress © 1940 Agatha Christie Limited.

All rights reserved.

Translation copyright © Agatha Christie Limited 2016.

All rights reserved.

AGATHA CHRISTIE, POIROT and the Agatha Christie Signature are registered trade marks of Agatha Christie Limited in the UK and elsewhere. All rights reserved.

Agatha Christie®

Slučajevi Herkula Poaroa

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Piteru i Pegi Mekleod

*Doleti, smrti, doleti,
Pod tužnim čempresom biće mi dom;
Odleti, dušo, odleti,
Ubi me draga svirepom lepotom.
Beli pokrov, ukrašen tisom,
Spremite sada,
U smrt verniji otići neće
Nikada.*

Šekspir

PRVI DEO

Prolog

„Elinor Ketrin Karlajl. Optuženi ste za ubistvo Meri Džerard dvadeset sedmog jula ove godine. Jeste li krivi ili niste?“

Elinor Karlajl je stajala prava kao strela, uzdignute glave. Lice joj je bilo prefinjeno, obrisi kostiju naglašeni i izvajani. Oči su joj bile duboke, blistavo plave, kosa crna. Obrve behu izvedene u jedva vidljivu tanku liniju.

Zavladala je tišina – prilično upadljiva tišina.

Branioca ser Edvina Balmera obuze užas.

On pomisli:

„Bože moj, priznaće krivicu... Izgubila je živce...“

Usne Elinor Karlajl se razdvojiše. Ona izgovori:

„*Nisam kriva.*“

Advokat se opusti. Obrisao je čelo maramicom, shvativši da su se jedva izvukli.

Ser Semjuel Atenberi je već bio na nogama, kao državni tužilac.

„Ako mi dozvolite, poštovani sudijo i članovi porote, dvadeset sedmog jula u pola četiri posle podne Meri Džerard je umrla u Hanterberiju, u Mejdensfordu...“

Glas mu je i dalje odjekivao, milozvučan i prijatan. Gotovo je uspavao Elinor. Tek joj je poneka rečenica te jednostavne i sažete priče dopirala do svesti.

„...izuzetno jednostavan i jasan slučaj...“

„...Na tužiocu je... da dokaže motiv i priliku...“

„...Koliko se može ustanoviti, niko nije imao bilo kakav motiv da ubije ovu nesrećnu devojkicu, Meri Džerard, osim optužene. Bila je to ljupka mlada devojkica – koju su svi voleli – bez, moglo bi se reći, ijednog neprijatelja na svetu...“

Meri, Meri Džerard! Koliko daleko sve to sada izgleda. Više ne deluje stvarno...

„...Vašu pažnju ćemo posebno obratiti na sledeća pitanja:

1. Kakvu je priliku i mogućnost imala optužena da upotrebi otrov?
2. Koji je motiv imala da to uradi?

Dužnost mi je da pred vas izvedem svedoke koji vam mogu pomoći da donesete pravi zaključak u vezi sa ovim pitanjima...

...Kad je reč o trovanju Meri Džerard, potrudicu se da vam dokažem da *niko nije imao nikakvu priliku* da počinu ovaj zločin osim optužene...“

Elinor se osećala kao zarobljena u gustoj magli. Kroz izmaglicu su lebdele nepovezane reči.

„... Sendviči...“

„...Riblja pašteta...“

„...Prazna kuća...“

Te reči su se probijale kroz debeli sloj Elinorinih misli – kao da probadaju gusti veo oko nje...

Sudnica. Lica. Redovi i redovi lica! Jedno neobično lice, s velikim crnim brkovima i oštrim očima. Blago naginjući glavu, Herkul Poaro je zamišljenim pogledom posmatrao Elinor.

Pomislila je: „Pokušava da shvati *zašto* sam to uradila... Pokušava da mi prodre u mozak i da vidi o čemu sam mislila – kako sam se osećala...“

Osećala...? Pomalo pometeno – pomalo preneraženo... Rodijevo lice – njegovo drago, *drago* lice s izduženim nosom, nežnim usnama... Rodi! Uvek Rodi – uvek, otkad je znala za sebe... još od onih dana u Hanterberiju među malinama i gore u šumarku i dole kraj potoka. Rodi – Rodi – Rodi...

Druga lica! Sestra O'Brajen, blago otvorenih usta, napregnutog i svežeg pegavog lica. Lice sestre Hopkins, samozadovoljno – samozadovoljno i neumoljivo. Lice Pitera Lorda – Piter Lord – tako ljubazan, tako osećajan, tako – tako *utešan!* Ali sad je izgledao – šta bi to moglo biti – *izgubljen?* Da – izgubljen! Zabrinut – užasno zabrinut zbog svega ovoga! Dok nju samu, glavnu zvezdu predstave, uopšte nije briga!

Našla se, prilično smirena i hladna, na optuženičkoj klupi, okrivljena za ubistvo. Pred sudom.

Nešto se pokrenulo; razmakoše se nabori vela oko njenog uma – pretvoriše se u puku opsenu. Pred *sudom!*
...*Pred ljudima...*

Ti ljudi su se naginjali napred, blago rastvorenih usana, nestrpljivo zureći u nju, Elinor, sa užasnim, svirepim uživanjem – slušajući sa izvesnom prigušenom, okrutnom nasladom ono što je visoki čovek kukastog nosa govorio o njoj.

„U ovom slučaju, činjenice su izuzetno jasne i neporecive. Predstaviću vam ih sasvim jednostavno. Od samog početka...“

Elinor pomisli:

„Početak... Početak? Dan kada je stiglo ono grozno anonimno pismo! *To* je bio početak svega...“

Prvo poglavlje

Anonimno pismo!

Elinor Karlajl je stajala i gledala u otvoreno pismo u svojim rukama. Nikada ranije nije videla ništa slično. Obuzela ju je nelagoda. Pismo je bilo nečitko i puno grešaka, napisano na jeftinom ružičastom papiru.

Ovo je upozorenje (pisalo je)

Neću navesti nikakva Imena al Neko se ulizuje vašoj Tetki i ako ne budete pazli Ostaćete Bez Išta. Devojke Su vrlo Lukave a Stare Dame se Razneže kad joj se Mladi ulizuju i Laskaju Kažem Bolje bi ti bilo da dođeš i Sama vidiš šta se Dešava jer nije u redu Tebi i Mladom Gospodinu ne sme da se Uzma Ono Što je vaše – Ona je Vrlo Lukava a Stara Gospođa može svaki čas da Umre.

Neko Ko Vam Želi Dobro

Elinor je i dalje zurila u ovu poslanicu zgranuto sastavljenih očupanih obrva kada su se vrata otvorila. Služavka je najavila: „Gospodin Velman“, i ušao je Rodi.

Rodi! Kao i uvek kad bi ugledala Rodija, Elinor obuze blaga vrtoglavica, nalet iznenadne radosti, osećaj da treba da se ponaša veoma uzdržano i ravnodušno. Jer bilo je veoma očigledno da Rodi, iako je voli, ne oseća prema njoj ono što ona oseća prema njemu. Već prvi pogled na njega delovao bi na nju, uzdrmao bi joj srce toliko da bi je gotovo zbolelo. Čudno je kako jedan muškarac – običan, da, potpuno običan mlad muškarac – može to nekome da uradi! Da od pukog pogleda na njega čitav svet može da se zavrti, da od samog njegovog glasa poželiš – bar malčice – da zaplačeš... Ljubav bi sigurno trebalo da bude prijetan osećaj – a ne nešto što povređuje svojom snagom...

Jedno je bilo sasvim jasno: mora biti veoma, veoma opreznina kako bi delovala opušteno i nemarno kada je o tome reč. Muškarci ne vole odanost i obožavanje. Rodi svakako ne.

Veselo je rekla:

„Zdravo, Rodi!“

Rodi odgovori:

„Zdravo, draga. Izgledaš krajnje očajna. Je l' to neki račun?“

Elinor odmahnu glavom.

Rodi upita:

„Pomislio sam da bi mogao da bude – jer sada je leto, znaš – doba kada vile plešu a računi uveliko pristižu!“

Elinor reče:

„Ovo je nešto grozno. Anonimno pismo.“

Rodi diže obrve. Napeto i prefinjeno lice mu se ukočilo i izobličilo. On oštro i zgroženo uzviknu:

„Nemoguće!“

Elinor ponovi:

„Stvarno je grozno...“

Prišla je korak bliže svome stolu.

„Pretpostavljam da bi najbolje bilo da ga pocepam.“

Mogla je to da učini – umalo i jeste – jer Rodi i anonimna pisma nikako ne bi trebalo da idu zajedno. Mogla je da baci pismo i da više ne razmišlja o njemu. Rodi je ne bi sprečio u tome. Uzdržanost je kod njega umnogome nadvladavala radoznalost.

Međutim, Elinor je impulsivno postupila drugačije. Kazala je:

„Ipak, možda je bolje da ga prvo pročitaš. Onda ćemo ga spaliti. Reč je o teta Lori.“

Rodijeve obrve se iznenađeno podigoše.

„Teta Lori?“

Uzeo je pismo, pročitao ga, zgađeno iskrivio lice i vratio pismo Elinor.

„Da“, rekao je. „Svakako ga treba spaliti! Kako su ljudi neverovatni!“

Elinor upita:

„Misliš li da ga je napisao neko od posluge?“

„Pretpostavljam da jeste.“ Oklevao je. „Pitam se ko – ko je ta osoba – ta o kojoj je ovde reč?“

Elinor zamišljeno reče:

„Mora da je Meri Džerard, rekla bih.“

Rodi se mrštio pokušavajući da se priseti.

„Meri Džerard? Ko je ona?“

„Ćerka ljudi koji stanuju u kolibi. Sigurno je se sećaš kad je bila dete? Teta Lora je uvek bila pažljiva prema njoj i zanimala se za nju. Plaćala joj je školovanje i još mnogo štošta – časove klavira i francuskog i slično.“

Rodi reče:

„O, da, sad je se sećam: mršava, dugih nogu i ruku, guste neuredne plave kose.“

Elinor klimnu glavom.

„Da, verovatno je nisi video od onih letnjih raspusta kad su mama i tata putovali u inostranstvo. Nisi dolazio u Hanterberi onako često kao ja, naravno, a ona je u poslednje vreme radila kao *au pair* u Nemačkoj, ali dok smo još svi bili deca, izvlačili smo je iz kolibe i igrali smo se s njom.“

„Kako sada izgleda?“, pitao je Rodi.

Elinor reče:

„Izrasla je u vrlo lepu devojkicu. Vaspitanu i tako to. Budući da je tako obrazovana, nikad ne bi pomislio da je ćerka starog Džerarda.“

„Postala je prava dama, zar ne?“

„Da. Mislim da se zbog toga ne slaže najbolje sa ostalima na imanju. Gospođa Džerard je umrla pre nekoliko godina, znaš, a Meri nije u najboljim odnosima sa ocem. On se ruga njenom školovanju i njenoj 'otmenosti'.“

Rodi iznervirano reče:

„Ljudi i ne sanjaju kakvu štetu mogu načiniti time što će nekog 'obrazovati'! Često je to okrutnost, a ne ljubaznost!“

Elinor primeti:

„Pretpostavljam da *stvarno* provodi dosta vremena kod kuće... Znam da čita teta Lori otkad je ona doživela moždani udar.“

Rodi reče:

„Zar ne može negovateljica da joj čita?“

Elinor se nasmeši:

„Sestra O’Brajen ima naglasak koji možeš seći nožem! Ne čudi me što teta Lora više voli da joj Meri čita.“

Rodi je koji minut brzo i nervozno hodao gore-dole po sobi. Onda je rekao:

„Znaš, Elinor, verujem da treba da svratimo tamo.“

Blago uzmičući, Elinor upita:

„Zbog ovoga...?“

„Ne, ne – uopšte. Oh, dođavola sve, treba biti iskren, *da!* Koliko god takva poruka bila gnusna, *možda* ima neke istine u tome. Mislim, starica je prilično bolesna...“

„Da, Rodi.“

Pogledao ju je neodoljivo se smešeći – priznajući slabost ljudske prirode. Rekao je:

„A novac *jeste bitan* – i tebi i meni, Elinor.“

Ona je to odmah priznala.

„O, jeste.“

Ozbiljno je rekao:

„Nije da sam koristoljubiv. Ali najzad, teta Lora je i sama uvek govorila da smo joj ti i ja jedina prava rodbina. Ti si joj rođena nećaka, kćerka njenog brata, a ja sam bratanac njenog muža. Uvek nas je uveravala da će nakon njene smrti sve pripasti nekome od nas – ili verovatnije oboma. A to je prilično velika suma, Elinor.“

„Da“, reče Elinor zamišljeno. „Mora biti.“

„Nije šala održavati Hanterberi.“ Zastao je. „Stric Henri je bio, pretpostavljam da se može tako reći, vrlo imućan kada je upoznao tvoju tetku Loru. Ali ona je bila bogata naslednica. I ona i tvoj otac su bili veoma bogati. Šteta što je tvoj otac špekulisanjem izgubio većinu svog novca.“

Elinor uzdahnu.

„Jadni tata nikad nije imao mnogo smisla za posao. Pred smrt je mnogo brinuo zbog svega toga.“

„Da, tvoja tetka Lora je bila mnogo razboritija od njega. Udala se za strica Henrija i kupili su Hanterberi, a nedavno mi je rekla da je uvek imala mnogo sreće u ulaganjima. Gotovo ništa nije propalo.“

„Teča Henri joj je posle smrti ostavio svu svoju imovinu, zar ne?“

Rodi klimnu glavom.

„Da, tužno je što je tako brzo umro. A ona se nikad nije ponovo udala. Ostala mu je odana. I uvek je bila tako dobra prema nama. Prema meni se ponašala kao da sam joj rođeni bratanac. Kad god sam bio u škripcu, pomagala mi je; srećom, to se nije dešavalo *previše* često!“

„Bila je veoma darežljiva i prema meni“, reče Elinor usrdno. Rodi klimnu glavom.

„Teta Lora je“, rekao je, „pouzdana kao stena. Ali znaš, Elinor, ti i ja, možda i nesvesno, živimo prilično rastrošno, uzimajući u obzir koliki su nam zapravo prihodi!“

Ona tugaljivo odgovori:

„Pretpostavljam da je tako... Sve tako mnogo košta – odeća i šminka – i blesave sitnice kao što su bioskopi i kokteli – čak i gramofonske ploče!“

Rodi reče:

„Draga, ti si *stvarno* ljiljan u polju, zar ne? Ne trudiš se, niti predeš!“*

---

* Jevanđelje po Mateju, 6:28: „I za odelo što se brinete? Pogledajte na ljiljane u polju kako rastu; ne trude se niti predu.“ (Prim. prev.)

Elinor upita:

„Misliš li da bi trebalo, Rodi?“

Odmahnuo je glavom.

„Sviđaš mi se takva kakva si: prefinjena, uzdržana i ironična. Ne bih voleo da postaneš previše ozbiljna. Samo kažem da bi se, da nije teta Lore, verovatno bavila nekim sumornim poslom.“

Nastavio je:

„Isto je i sa mnom. Imam posao. Rad kod *Luisa i Hjuma* nije naročito naporan. Odgovara mi. Čuvam svoje samopoštovanje time što imam nekakvo zaposlenje; ali – svakako – ne brinem o budućnosti zahvaljujući onome što očekujem – od teta Lore.“

Elinor reče:

„Zvučimo kao ljudske pijavice!“

„Gluposti! Oduvek se podrazumevalo da ćemo jednog dana imati novaca – to je sve. Naravno, ta činjenica utiče na naše ponašanje.“

Elinor zamišljeno primeti:

„Teta Lora nam nikada nije zvanično saopštila *kako* je raspodelila svoj novac?“

Rodi reče:

„To nije važno! Najverovatnije ga je podelila između tebe i mene; ali ako i nije tako – ako je ostavila sve ili veći deo tebi kao krvnom srodniku – pa onda, draga, ja ću to deliti s tobom jer ćemo se venčati – a ako stara dama smatra da veći deo treba da pripadne meni kao muškom predstavniku Velmanovih, to je isto tako u redu, jer se *ti* udaješ za *mene*.“

Vedro joj se nasmešio i rekao:

„Srećom, mi se volimo. Ti me voliš, zar ne, Elinor?“

„Da.“

Rekla je to hladno, gotovo izveštačeno.

„Da!“ ponovi Rodi, imitirajući je. „Neodoljiva si, Elinor. Ta tvoja blaga nadmenost – uzdržanost – nedodirljivost – *la Princesse Lointaine*.^{*} Verujem da sam te zbog tih tvojih osobina zavoleo.“

Zadržavajući dah, Elinor upita: „Stvarno?“

„Da.“ Namrštio se. „Neke žene su tako – o, ne znam – tako proketo posesivne – tako – tako pseće odane – osećanja su im tako očigledna! Mrzeo bih to. S tobom nikad ne znam – nikad nisam siguran – sa tim svojim hladnim, nepristrasnim držanjem svakog trenutka bi mogla da kažeš da si se predomislila – sasvim smireno, tek tako – i da ne trepneš! Ti si zadržavajuće stvorenje, Elinor. Ti si kao umetničko delo – tako – tako *savršena!*“

Nastavio je:

„Znaš, mislim da će naš brak biti idealan... Volimo se dovoljno i ne previše. Dobri smo prijatelji. Imamo mnogo zajedničkog. Izuzetno dobro se poznajemo. Imamo sve prednosti rodbinske veze, bez neprikladne krvne veze. Nikad mi nećeš dosaditi, jer si tako nedokučivo stvorenje. Međutim, *ja ću tebi* možda dosaditi. Ja sam tako običan...“

Elinor odmahnu glavom. Rekla je:

---

* Fr.: *Princesse Lointaine* – daleka princeza, tipičan lik iz srednjovekovnih romana, najčešći predmet obožavanja vitezova, lepa žena visokog društvenog položaja i plemenitog porekla, često udaljena od glavnog lika. Zato se ovaj izraz koristi za žene čija je izrazita osobina nedodirljivost. (Prim. prev.)

„Nećeš mi dosaditi, Rodi – nikada.“

„Draga moja!“

Poljubio ju je.

Zatim je rekao:

„Mislim da teta Lora dovoljno naslućuje o našoj vezi, mada nismo bili kod nje od kada smo doneli konačnu odluku. To nam bar sada daje izgovor, zar ne, da odemo tamo?“

„Da. Baš sam pre neki dan razmišljala...“

Rodi dovrši rečenicu umesto nje:

„...Da nismo odlazili tamo onoliko često koliko bi trebalo. I ja sam o tome razmišljao. Kad je doživela moždani udar, u početku smo išli kod nje skoro svakog drugog vikenda. A sada sigurno ima dva meseca kako nismo bili tamo.“

Elinor reče:

„Otišli bismo da nas je pozvala – odmah.“

„Da, naravno. I znamo da joj se sestra O’Brajen dopada i da se dobro brine o njoj. Sve u svemu, možda *jesmo* bili pomalo nemarni. Ovo ne govorim sa stanovišta novca – već sa čisto ljudskog.“

Elinor klimnu glavom.

„Znam.“

„Tako da je to grozno pismo, na kraju krajeva, ipak donelo i nešto dobro! Svratićemo dole da zaštitimo svoje interese i zato što volimo staru damu!“

Zapalio je šibicu i spalio pismo koje je uzeo iz Elinorine ruke.

„Pitam se ko ga je napisao?“, rekao je. „Mada to i nije bitno... Neko ko je ’na našoj strani’, kako smo govorili kad

smo bili deca. Možda su nam ipak učinili uslugu. Majka Džima Partingtona odselila se na Rivijeru, gde se o njoj bri-
nuo zgodan, mlad doktor Italijan, a ona je potpuno polude-
la za njim i ostavila mu sve do poslednje pare. Džim i njego-
ve sestre su pokušali da ponište testament, ali nisu uspeli.“

Elinor reče:

„Teta Lori se dopada novi doktor koji je preuzeo pra-
ksu doktora Rensoma – ali ne toliko! U svakom slučaju,
u tom užasnom pismu se pominje neka devojka. To mora
da je Meri.“

Rodi reče:

„Otići ćemo dole i uverićemo se sami...“

II

Sestra O'Brajen je iz spavaće sobe gospođe Velman tiho
ušla u kupatilo. Preko ramena je rekla:

„Samo ću pristaviti čajnik. Sigurna sam da bi vam pri-
jala šolja čaja pre nego što nastavite s radom, sestro.“

Sestra Hopkins srdačno odgovori:

„Pa, draga, *uvek* mi prija šolja čaja. Uvek kažem da ne
postoji ništa bolje od čaja – jakog čaja!“

Dolivajući vodu u čajnik i uključujući gas, sestra O'Bra-
jen reče:

„U ovom ormaru imam sve – čajnike, šolje i šećer –
a Edna mi dva puta dnevno donosi sveže mleko. Nema
potrebe da zovem poslugu. Ovaj plinski rešo je odličan;
voda proključa za tren.“

Sestra O'Brajen je bila visoka ridokosa tridesetogodišnjakinja blistavobelih zuba, pegavog lica i privlačnog osmeha. Zbog svoje veselosti i živosti bila je veoma omiljena kod pacijenata. Sestra Hopkins, viša patronažna sestra koja je dolazila svakog jutra da pomaže s nameštanjem kreveta i toaletom teške starice, imala je izgled sposobne i žustre sredovečne domaćice.

Sad je sa odobravanjem rekla:

„U ovoj kući sve je veoma lepo uređeno.“

Druga sestra klimnu glavom.

„Da, ponešto je i staromodno, nema centralnog grejanja, ali ima mnogo kamina i sve sluškinje su vrlo predusretljive a gospođa Bišop ih dobro nadgleda.“

Sestra Hopkins odgovori:

„Ove današnje devojke – idu mi na živce – većina njih ne zna šta hoće – i ne umeju ni jedan jedini dan pristojno da odrade.“

„Meri Džerard je fina devojka“, reče sestra O'Brajen. „Stvarno ne znam šta bi gospođa Velman radila bez nje. Videli ste kako je sad pitala za nju? Ah, zaista, ona je divno stvorenje, kažem vam, i ume sa njom.“

Sestra Hopkins reče:

„Žao mi je Meri. Taj njen stari otac čini sve što može da joj napakosti.“

„To matoro džangrizalo ne ume da kaže nijednu lepu reč“, reče sestra O'Brajen. „Evo, čajnik pišti. Sipaću čaj čim proključa.“

Čaj je skuvan i naliven u šoljice, vruć i jak. Dve sestre su sedele u sobi sestre O'Brajen, pored spavaće sobe gospođe Velman.

„Gospodin Velman i gospođica Karlajl dolaze u posetu“, reče sestra O’Brajen. „Jutros je stigao telegram.“

„Dakle tako, draga“, reče sestra Hopkins. „Primitila sam da je stara gospođa uzbuđena zbog nečega. Prošlo je dosta vremena otkad su poslednji put dolazili, zar ne?“

„Sigurno ima dva meseca i više. Gospodin Velman je vrlo zgodan mladić. Ali deluje veoma uzdržano.“

Sestra Hopkins reče:

„Videla sam *njenu* sliku u *Tatleru* pre neki dan – s prijateljicom u Njumarketu.“

Sestra O’Brajen upita:

„Ona je veoma poznata u društvu, zar ne? I uvek je tako lepo obučena. Mislite li da je zbilja zgodna, sestro?“

Sestra Hopkins odgovori:

„Teško je reći kako te devojke stvarno izgledaju bez šminke! Po mom mišljenju, ona se po lepoti ne može meriti sa Meri Džerard!“

Sestra O’Brajen napući usne i nakrivi glavu.

„Možda imate pravo. Ali Meri nije tako *otmena!*“

Sestra Hopkins mudro primeti:

„Odelo čini čoveka.“

„Još jednu šolju čaja, sestro?“

„Hvala vam, sestro. Ne bi mi škodila.“

Žene se nagnuše bliže jedna drugoj nad vrelim šolja-
ma čaja.

Sestra O’Brajen reče:

„Sinoć se desilo nešto čudno. U dva sata sam otišla da udobno namestim dragu gospođu, kao i obično, a ona je ležala budna. Međutim, mora da je pre toga nešto sanjala,

---

jer čim sam ušla u sobu rekla je: 'Fotografija. Morate mi dati fotografiju.'

Kazala sam joj: 'Pa naravno, gospođo Velman. Ali zar ne biste mogli da sačekate do jutra?' A ona je odgovorila: 'Ne, hoću sad da je pogledam.' Upitah: 'Pa *gde je* ta fotografija? Mislite li na neku fotografiju gospodina Roderika?', a ona reče: 'Rode-rika? Ne. *Luisa*.' Počela je da se koprcra, a kad sam prišla da je pridignem, izvadila je ključeve iz male kutije pored kreveta i rekla mi da otključam drugu fioku u polici i tamo je, naravno, bila velika fotografija u srebrnom ramu. Na njoj je bio *veoma* zgodan muškarac. A u uglu je pisalo *Luis*. Staromodna, razume se, mora da je slikana pre mnogo godina. Odnela sam joj tu fotografiju a ona ju je dugo držala i posmatrala. I samo je promrmljala: '*Luis – Luis*'. Onda je uzdahnula, pružila mi je i rekla da je vratim na isto mesto. I da li mi verujete, kad sam se opet okrenula, spavala je mirno kao beba.“

Sestra Hopkins reče:

„Mislite li da je to bio njen muž?“

Sestra O'Brajen odgovori:

„Nije! Jutros sam uzgred pitala gospođu Bišop kako se zvao gospodin Velman, a ona mi je rekla da se zvao Henri!“

Dve žene se zgledaše. Dugi nos sestre Hopkins blago je zadrhtao od prijatnog uzbuđenja. Ona zamišljeno reče:

„Luis – Luis. Ko bi to mogao da bude? To ime mi ne zvuči poznato iz ovog kraja.“

„Bilo je to pre mnogo godina, draga“, podseti je druga sestra.

„Da, naravno, ja sam ovde tek par godina. Ali pitam se...“

Sestra O'Brajen reče:

„*Veoma* zgodan muškarac. Izgledao je kao konjički oficir!“
Pijuckajući čaj, sestra Hopkins reče:

„To je veoma interesantno.“

Sestra O'Brajen zaneseno reče:

„Možda su se voleli u mladosti dok ih okrutni otac nije razdvojio...“

Sestra Hopkins dodade s dubokim uzdahom:

„Možda je nastradao u ratu...“

III

Kad je sestra Hopkins, razgaljena čajem i romantičnim razgovorom, najzad izašla iz kuće, Meri Džerard istrča napolje kako bi je sustigla.

„Oh, sestro, mogu li s vama do sela?“

„Naravno da možeš, Meri, dušo.“

Meri Džerard zadihano reče:

„*Moram* da popričam s vama. Toliko brinem zbog svega.“

Starija žena je predusretljivo pogleda.

Dvadesetjednogodišnja Meri Džerard je bila prelepo stvorenje, nestvarno slično divljoj ruži: dug, nežan vrat, svetla, zlatna kosa koja joj je u prirodnim uvojcima uokvirivala lepu glavu i duboke, sjajne plave oči.

Sestra Hopkins upita:

„U čemu je problem?“

„Problem je u tome što vreme teče, a ja ne *radim* ništa!“

Sestra Hopkins jetko odgovori:

„Ima dovoljno vremena za to.“

„Da, ali to je tako – tako uznemirujuće. Gospođa Velman je bila tako divno ljubazna i omogućila mi to skupo školovanje. Sada se osećam kao da bi trebalo da sama zarađujem za život. Trebalo bi da krenem na nekakvu obuku.“

Sestra Hopkins saosećajno klimnu glavom.

„Ako to ne uradim, sve će propasti. Pokušala sam da – da objasnim gospođi Velman kako se osećam, ali – teško je – ona kao da me ne razume. Stalno ponavlja da ima još mnogo vremena.“

Sestra Hopkins reče:

„Ne zaboravi da je bolesna.“

Meri pokajnički pocrvene.

„Oh, znam. Pretpostavljam da ne bi trebalo da je uznemiravam. Ali to me *zaista* brine – a otac je tako – tako *okrutan*! Stalno me ismeva govoreći da sam fina dama! Ali ja *zaista* ne želim da sedim i da ništa ne radim!“

„Znam da ne želiš.“

„Nevolja je u tome što je skoro svaka obuka skupa. Sada prilično dobro govorim nemački i mogla bih to da iskoristim. Ali mislim da zapravo želim da budem medicinska sestra. Volim da negujem bolesnike.“

Sestra Hopkins joj trezveno reče:

„Za to moraš da budeš jaka kao konj, upamti!“

„Ja jesam jaka! I *zaista* mi se sviđa bolničarski posao. Sestra moje majke, ona s Novog Zelanda, bila je bolničarka. Tako da, vidite, to mi je u krvi.“

„Kako bi bilo da se baviš masažom?“, predloži sestra Hopkins. „Ili da radiš u Norlandu?* Ti voliš decu. A od masaže se može lepo zaraditi.“

Meri nesigurno reče:

„Obuka za masažu je skupa, zar ne? Nadala sam se – ali to bi, naravno, bilo vrlo pohlepno s moje strane – već je toliko učinila za mene.“

„Misliš na gospođu Velman? Gluposti. Po mom mišljenju, ona ti to duguje. Pružila ti je odlično obrazovanje, ali ne od one vrste koje ti pruža mnogo mogućnosti. Ne želiš da budeš učiteljica?“

„Nisam dovoljno pametna za to.“

Sestra Hopkins reče:

„Ima raznih vrsta pameti! Ako hoćeš da me poslušаш, Meri, zasad budi strpljiva. Po mom mišljenju, kako rekoh, gospođa Velman je dužna da ti pomogne da počneš sama da zarađuješ. Ne sumnjam da ona to i namerava. Međutim, suština je u tome da si joj veoma draga i da ne želi da te izgubi.“

Meri reče:

„Oh!“ Naglo je udahнула. „Stvarno mislite da se radi o tome?“

„Nema nikakve sumnje da je tako! Ona je, sirotica, skoro bespomoćna, oduzeta s jedne strane i nema gotovo ništa i nikog ko bi je zabavio. Mnogo joj znači da u kući

---

* Norland koledž (*Norland College*), koji je 1892. godine osnovala Emili Vord, i danas je najpoznatija i najelitnija škola za dadilje na svetu. (Prim. prev.)

---

ima živahno, ljupko, mlado stvorenje kao što si ti. Zaista se lepo ophodiš prema bolesnici.“

Meri blago reče:

„Ako stvarno tako mislite – onda mi je lakše... Draga gospođa Velman, veoma, *veoma* je volim! Uvek je bila tako dobra prema meni. Učinila bih *sve* za nju!“

Sestra Hopkins jetko reče:

„Onda je najbolje što možeš da uradiš upravo da ostaneš tu gde si i da prestaneš da brineš! Neće to biti zadugo.“

Meri reče: „Mislite li...?“

Ona prestrašeno razrogači oči.

Patronažna sestra klimnu glavom.

„Divno se oporavila, ali to neće biti dugog veka. Nastupiće drugi moždani udar a zatim i treći. Previše dobro znam kako to ide. Budi strpljiva, draga moja. Ako se pobrineš da staroj dami poslednji dani budu srećni i ispunjeni, učinićeš izuzetno dobro delo. A za sve ostalo će biti vremena.“

Meri reče:

„Veoma ste ljubazni.“

Sestra Hopkins primeti:

„Evo tvog oca, izlazi iz kolibe – i reklo bi se da nije najbolje volje!“

Upravo su se približavale velikoj gvozdenoj kapiji. Starac povijenih leđa s mukom je, šepajući, silazio niz stepenice kolibe.

Sestra Hopkins vedro reče:

„Dobro jutro, gospodine Džerarde!“

Efraim Džerard mrzovoljno odvrati:

„Ah!“

„Veoma prijatan dan“, reče sestra Hopkins.

Stari Džerard ljutito odbrusi:

„Možda vama. Men' nije. Ubi me krstobolja.“

Sestra Hopkins veselo odgovori:

„Verujem da je to zbog velike vlage prošle nedelje. Ovo toplo suvo vreme će vam *to* brzo izlečiti.“

Njeno vedro, profesionalno ponašanje očigledno je nerviralo starca.

On progunda:

„Vi sestre – sve ste iste. Tako živahne dok se ljudi muče. Baš *vas* briga! A još i Meri priča da i ona 'oće da bude medicinska sestra. Mislio bi čovek da će hteti nešto bolje od *toga*, s tim svojim francuskim i nemačkim i sviranjem klavira, i svim tim što je naučila u svojoj finoj školi i putujućim po svetu.“

Meri oštro reče:

„Bila bih sasvim zadovoljna da postanem medicinska sestra!“

„Da, a još bi više volela da ne radiš ništa, jelda? Da se šepuriš tako fina i otmena, kao neka dokona dama. Lenčarenje, eto šta *ti* voliš, devojčice moja!“

Meri se sa suzama u očima pobuni:

„To nije istina, tata. Nemaš prava tako da govoriš!“

Sestra Hopkins se umeša sa nepokolebljivo odlučnom vedrinom:

„Danas nismo baš najbolje volje, zar ne? Džerarde, vi ne mislite stvarno to što ste rekli. Meri je dobra devojka i dobra ćerka.“

Džerard pogleda kćerku sa gotovo očiglednom zlobom.

„Ona nije moja ćerka – više ne – sa tim svojim francuskim i istorijom i prenemaganjem. Pih!“

Okrenuo se i vratio u kolibu.

Očiju punih suza, Meri reče:

„Vidite li, sestro, kako je teško s njim? Tako je nedokazan. Nikad me stvarno nije voleo, čak ni dok sam bila devojčica. Mama me je uvek branila.“

Sestra Hopkins utešno reče:

„De, de, ne brini. Takve stvari nam šalje bog da nas iskuša! Gospode, moram da požurim. Danas imam posla preko glave.“

Dok je stajala i posmatrala živahnu priliku kako odlazi, Meri Džerard tužno pomisli kako niko zaista ne želi ili ne može da pomogne drugome. Sestra Hopkins se, uz svu svoju ljubaznost, zadovoljavala time da joj ponudi izanđale fraze, kao da je to nešto novo.

Meri snuždeno pomisli:

„Šta da radim?“

Drugo poglavlje

Gospođa Velman je ležala na pažljivo podmetnutim jasticima. Disala je pomalo otežano, ali nije spavala. Njene oči – oči koje su još uvek bile duboke i plave kao i oči njene bratanice Elinor, behu uperene ka tavanici. Bila je krupna, teška žena, naočitog profila sa kukastim nosom. Na licu su joj se ogledali ponos i odlučnost.

Spustila je pogled i pogledala u priliku što je sedela kraj prozora. Gledala ju je nežno – gotovo čežnjivo.

Napokon je rekla:

„Meri...“

Devojka se brzo okrenu.

„Oh, budni ste, gospođo Velman.“

Lora Velman reče:

„Da, budna sam već neko vreme...“

„Oh, nisam znala. Već bih...“

Gospođa Velman je prekide:

„Ne, u redu je. Razmišljala sam – razmišljala sam o mnogo čemu.“

„Da, gospođo Velman?“

Od Merinog saosećajnog pogleda i glasa lice starije žene se raznežilo. Ona blago reče:

„Veoma te volim, draga moja. Veoma si dobra prema meni.“

„Oh, gospođo Velman, *vi* ste dobri prema *meni*. Da nije bilo vas, ne znam šta bih radila! *Sve* ste učinili za mene.“

„Ne znam... Ne znam, stvarno...“ Bolesnica se napeto meškolljila, trzajući desnom rukom – leva joj je bila nepokretna i beživotna. „Činila sam sve u najboljoj nameri; ali teško je znati šta je najbolje – šta je *ispravno*. Ni sama nisam uvek bila najsigurnija u to...“

Meri Džerard reče:

„O, ne, sigurna sam da vi *uvek* znate šta je najbolje i ispravno učiniti.“

Međutim, Lora Velman odmahnu glavom.

„Ne – ne. To me brine. Oduvek sam imala tu grešnu manu, Meri: ponosna sam. Ponos ume da bude đavolski. To nam je u krvi. I Elinor ga takođe ima.“

Meri brzo reče:

„Lepo je što vam gospođica Elinor i gospodin Roderik dolaze u posetu. To će vas veoma razveseliti. Prošlo je dosta vremena otkad nisu bili ovde.“

Gospođa Velman tiho reče:

„Oni su dobra deca – veoma dobra deca. I volim ih, oboje. Uvek znam da samo treba da ih pozovem i da će oni uvek doći. Ali ne želim to da radim prečesto. Mladi su i srećni – imaju čitav svet pred sobom. Nema potrebe da ih pre vremena opterećujem bolešću i patnjom.“

Meri reče: „Sigurna sam da oni *to nikad* ne bi pomislili, gospođo Velman.“